

Teoretiske perspektiver på barns medvirkning

AUDIO TRANSCRIPT

Av Esther Mercado, Paul McCafferty and Ravit Alfantari

Denne podcasten er laget av deltagere i Erasmus+ prosjektet med navn: Yngre barns medvirkning i barnevernet.

Hei Ravit. Vil du introdusere deg for oss og fortelle litt om deg selv. Hei og hallo. Takk. Ja. Jeg underviser ved universitet i Haifa i Israel. Tidligere jobbet jeg i praksisfeltet med utsatte ungdommer.

I dag, er jeg mer involvert i samtaler med unge online gjennom en chattekanal som jeg er med på. Når det gjelder forskning er mitt område forskning på beslutningsprosesser og barnevernundersøkelser, og et viktig anliggende her er spørsmålet om hvordan legge til rette for ungdoms medvirkning i beslutningsprosesser.

Så, ja, ja. Jeg synes dette er et interessant tema, beslutningsprosesser og barnevernundersøkelser, barns medvirkning, og ikke minst den kunnskapen jeg har fått om dette her i England, her i England har sosialarbeidere blitt kritisert for at de ikke lytter nok til barna i barnevernssaker (case reviews).

Dette er et stort problem. Jeg vil også si at dette er en utfordring i forskning. Når vi ikke involverer barna i forskning, så er det også et uttrykk for at vi ikke lytter til barna. Jeg er med i den europeiske organisasjonen COST og vi arbeider nå med en bok som vi har dedikert til barns deltagelse i forskning.

Den handler om barn, barn som har klart seg gjennom omsorgssvikt, forskning på barns deltagelse i behandling, prinsipper og metoder. Vi kommer til å presentere eksempler fra ulike land i Europa om hvordan barn blir involvert i forskning. Jeg ville bare legge dette til. Så, barns deltagelse/medvirkning er like utfordrende i forskning. Ja, ja. Det jeg har lest meg til, er at vi snakker om at barn blir involvert i forskning, vi snakker om barns deltagelse, men vi gjør det fra de voksnes perspektiv.

Og til og med i forskning, når vi forsker på barns medvirkning/deltagelse, er det svært ofte at vi erfarer at vi ikke involverer barna i forskningen, men hele tiden snakker vi om betydningen av barns medvirkning/deltagelse. Jeg er sikker på at boken din ville være et viktig bidrag hva angår tema barns

medvirkning i forskning. Og jeg må vedgå det selv også, i deler av min egen forskning, har jeg unngått kontakt med barna.

Jeg har forsket på det. Hun ble tatt med til møte (case conferences), men jeg unngikk på en måte å snakke direkte med dem (barna?). Og det, leder meg inn på de problemene du nevnte på innledningsvis. Jeg tror alt dette handler om verdier, oppfatninger, kultur og hva slags teori du legger til grunn for ditt syn på barns medvirkning/deltagelse.

Og jeg må innrømme at jeg har lært mye og har skiftet mening. Og så, ja, Esther, hva er dine synspunkter på dette? Ja, jeg opplever at i Panda prosjektet har vi de samme utfordringene når vi drøfter hvordan det kan være mulig å involvere barn fra 12 år og yngre. Jeg opplever at yngre barns medvirkning, er en stor utfordring for barnevernsarbeidere og praktikere, og vi vil gjerne høre mer om dine erfaringer?

Hvorfor er det viktig for profesjonelle å involvere barna? Når det gjelder barns medvirkning i beslutningsprosesser, så tenker jeg som profesjonell, at vi ikke har noen problemer med å involvere ungdommene, de har rett til medvirkning, eller det er en rett de har som det er mulig å gjennomføre, det er mulig å kommunisere med dem og bli kjent med hva de ønsker og hva de bekymrer seg for.

Men hva skjer med barn under 12 år, hva skjer med de profesjonelle, hvordan forstår vi loven i forhold til de yngre barna? Vi har jo mer eller mindre det samme lovverket og barnekonvensjon i alle landene. Men det viser seg at yngre barns medvirkning er en stor utfordring for de profesjonelle. Vi har et lovverk på plass, verdiene er kanskje også på plass, men når alt kommer til alt, må vi gjøre mer for å realisere yngre barns medvirkning, barna under 12 år.

De profesjonelle har en rekke utfordringer. Så, når vi snakker om dette Ravit, vil vi gjerne høre mer om dine erfaringer eller kanskje du kan gi oss noen råd om hvordan fremme yngre barns medvirkning?

Jeg vet at det kan synes enklere å få dette til med ungdommer. Men igjen, jeg tar utgangspunkt i at det er ulike grader av medvirkning. Noen av dem er å regne som ekte medvirkning. Jeg fant i mine studier at medvirkning uten mening for barnet, gjorde mer skade en godt for barnet, fordi barna sluttet å dele og snakke, de ble skuffet og avviste kontakt med fagfolk.

Medvirkningen var mer for symbolsk å regne, når den ikke ble opplevd som meningsfull, og på den måten gjorde den mer skade en godt. Så det er også noe vi må tenke på, fordi barn ønsker å bli respektert. Og noen ganger så tror vi at de deltar. Vi tillater dem å delta, men de blir ikke respektert på samme måte som voksne.

Dette er en utfordring. Og tilfelle med barn og unge, så er det viktig hvilken teoretisk tilnærming du har.

Hvordan forstår du barndom og barnevernsfeltet? Jeg opplever at det er meningsfylt, og det handler også om barns rett til beskyttelse og dette var en av de tingene jeg erfarte i praksis, utfordringene med å forstå og akseptere barna som mennesker med rettigheter.

Og jeg erfarte at det var en forskjell (å se dem som mennesker med rettigheter), at dette er en grunnleggende menneskerettighet, et rett barna har. Noen ganger hører du at sosialarbeidere vil beskytte barnet fremfor å la det bli hørt og lyttet til.

Det er ikke nødvendig å spare barnet for realitetene, da stjeler du på en måte fra barnet. Du vil spare barnet fra å delta, å beskrive eget liv, fordi du er redd for at det skaper vansker for barnet. Men igjen, det er deres liv. Så med andre ord, det er en rekke verdier involvert, moralske verdier, og det er ikke så lett.

Og det handler om hvordan du forstår barndommen. Jeg tror dette er veldig avgjørende. Ja. Barndomssosiologien er et verdifullt perspektiv i vår forståelse, tilnærming og holdninger til barn. Det er fortsatt en rekke voksne og sosialarbeidere som betrakter barndom som noe mangelfullt sett opp mot voksenlivet.

Så, er du ikke en voksen, så er du ikke en voksen. Du er fortsatt noen av ringere stand, enn. Men hvis du ser på barn som å ha mindre verdi, ha mangler og være inkompetente og mindre følsomme enn voksne, vil det alltid være en fare for at du ikke involverer barn i beslutninger som angår dem.

Men det er en ting som slår meg når det gjelder barndomssosiologien, og det er at hvis du forstår den .....(jeg klarer ikke å fange opp meningen i den engelske teksten her.....).....

La oss for eksempel si, jeg tror at et barn er mindre verdt enn, på en eller annen måte kan den tanken gjøre deg i stand til å skade et barn, bare fordi det er et barn. Hva handler dette om? Jeg tror at det er svært viktig at sosialarbeidere forstår denne teorien, barndomssosiologien. Og igjen, når vi snakker om beslutninger og undersøkelser, hvis du ikke verdsetter barnets stemme, er du mindre ivrig på å involvere barnet i beslutningene.

Og vi vet allerede fra forskning at jo mindre barn er involvert, jo mindre omfattende er planene for omsorg og beskyttelse, jo mindre er vi i stand til å se verden fra deres perspektiv, og tjenesten blir voksensentrert. Ja, det er jeg enig i.

Så jeg prater om kunnskap fra forskning som vi har hatt lenge og jeg håper at det er annerledes nå, men fremdeles hører jeg om sosialarbeidere som sier; ja, jeg har sett barnet. Du har sett barnet. Og det var i hovedsak å se eller treffe barnet, ikke samtaler, det kunne være snakk om å ha møtt barnet under et hjemmebesøk.

Men det var ikke samtaler, det var rett og slett å se barnet. Og når jeg tenker på det du nevnte, så tenker jeg at den modellen (det perspektivet) som bygger på en økologisk forståelse. Vi må undersøke hvem barna er.....(noe uforståelig engelsk tekst her videre). Vi trenger ikke alltid å begynne med eller i familien, vi kan begynne på skolen og som i sirkel utenpå sirkel, hvordan er skolesystemet og hvordan forstås barn i ditt lokale samfunn, i din kultur osv.

Jeg tror at vi trenger å ha et vidt perspektiv, samhandlingen mellom sosialarbeider og familien er bare begynnelsen og det er mange flere kontekster rundt barnet. ....og jeg tenker at kanskje vil noe endre seg, f.eks, når det gjelder bruk av teknologi, du vet, barn er ofte flinkere teknisk enn voksne, noe kan komme til å endre seg fremover.

Jeg, må ofte spørre barna mine om hjelp med datamaskin. Så kanskje vil det skje en endring som setter oss i stand til å verdsette barna, likesom de voksne. Så det er bra at dere er interessert i en økologisk og systemisk tilnærming til barn.

Ja, selvfølgelig. Ut fra mitt personlige perspektiv når jeg arbeider med familier og barn, så kan en sette søkelys på alle andre perspektiver etterpå eller forut. Ok. For det handler ikke bare om å undersøke hva som skjer i familien, hva som skjer rundt familien, hva som skjer i andre land der barn blir involvert. Jeg opplever at de profesjonelle, sosialarbeidere og praktikere trenger å kjenne til andre kontekster. Vi arbeider utfra en åpen teoretisk modell, vi stiller med et åpent sinn ovenfor barna, skaper en relasjon og kommuniserer med dem. Kanskje jeg treffer eller ser barna, jeg treffer familien, men så kan det hende at jeg aldri spør dem om noe som gjelder saken.

Jeg mener at det er veldig viktig å ha i mente ikke bare et teoretisk perspektiv, men flere, hvordan er den enkelte involvert i familien og evaluere dette arbeidet, hva foregår, og inkludere barna i konstruksjonen av det som foregår.

Jeg tenker at barna er mer enn familiekonteksten, vi trenger å lytte til dem begge (underforstått både barn og foreldre) og her kan teorien om anerkjennelse komme til anvendelse, fordi vi plikter å anerkjenne, respektere barna for den de er, anerkjenne dem på lik linje med oss voksne, som rettighetshavere.

Det er ikke slik at vi «gir» barn rettigheter, det er mer det at vi anerkjenner barn som bærere av egne rettigheter, det handler ikke om at vi har gitt dem rettigheter. Fakta er at barn er rettighetshavere. På samme måte som oss voksne. Det handler om at vi anerkjenner at barnet har rett på kjærlighet, verdsetting, støtte, respekt i sosialt arbeid, i utdanning, i helsetjenester, i samfunnet generelt, at vi verdsetter barnets verdi og anerkjenner verdien av barndom.

Jeg vet fra egen erfaring, du vet når barna dine kan bistå deg med datamaskinen. Jeg har lært en masse fra mine egne barn. Så det handler ikke bare om at jeg er den voksne og at jeg lærer bort til barna, barna virker inn på meg også. De gir meg kunnskap og det handler mest av alt om gjensidig anerkjennelse.

Når du opplever denne gjensidigheten i forholdet mellom barn og voksne, er det en stor glede. Ja, det er jeg helt enig i. Og hvis jeg kan legge til, jeg opplever at teorien kan hjelpe oss med å reflektere over praksis. Vi kan se på deltagelse/medvirkning som et spektrum eller kanskje som nivåer/grader.

Jeg er ikke helt fortrolig med den måten du visualiserer det på, men vi kan benytte teorien til å spørre oss selv om hva det er vi er i ferd med å gjøre? Jeg liker veldig godt Lundys modell; rom-stemme-innflytelse og publikum. Vi kan bruke den til å analysere vår egen praksis og finne ut om vi har gitt barnet rom til å uttale seg.

Jeg kan sette opp et møte med barnet, men da må jeg spørre meg selv, fikk barnet en mulighet til å bli hørt, fikk han/hun en mulighet til innflytelse, var det et publikum som lyttet. Så jeg opplever at teori hjelper oss til å kunne reflektere og til å kunne se hva vi holder på med, på hvilket nivå eller i hvilken grad fikk barnet mulighet til å delta/medvirke.

Jeg tenker at det er nyttig å være bevist på hvilke teoretiske modeller en går ut ifra. Ja. Ja. Hva mener du? Ja, jeg er helt enig med Ravit.

Ok. Men vi snakker om å kunne ha en helhetlig tilnærming. Men hvordan gjør vi det i praksis. ....videre en tekst på engelsk som er vanskelig å få tak på.....

Ok. Jeg er helt enig, det er svært viktig for profesjonelle ha dette perspektivet (det helhetlige) klart for seg. Men det er flere utfordringer og hvordan setter vi dette (barns medvirkning) ut i live i vår praksis. ....videre ramses det opp flere stikkord, som gir lite mening å oversette til norsk her.....

Ok. Så, ja og for meg, jeg vil spørre Ravit og Paul om å snakke mer om hvordan vi gjør dette i praksis eller hva er den viktigste verdien dere har med dere inn i sosialt arbeid eller hvilke verdier ligger til grunn for ditt profesjonelle perspektiv? Hvilken tilnærming eller hvilken teoretisk modell kan være hjelpsom for profesjonelle når de skal inkludere barn i deltagelse/medvirkning.

Å, ja, jeg er sikkert enig med deg Esther. Honneth er veldig filosofisk. En av de teoriene som har betydd mye for meg i mitt arbeide og som jeg opplever kan brukes på praksis, er Bourdieu. La meg ta møtet mellom barnevern og familie (a case conference) som eksempel. Bourdieu snakker om å ha kapital, hvor mye eller sterk kapital du har, vil virke inn på hvor mye innflytelse du får i møtet.

Så hvis det er slik at vi profesjonelle sitter på mye av kapitalen, vi kjenner systemene, vi kjenner loven, vi kjenner til retningslinjene og prosedyrene, vi kan barnevernsspråket. Det betyr at vi har mye og sterk kapital, vi sitter på mye makt i møtet, barn har ikke mye kapital i våre samfunn, de har ikke mye makt.

Faren i slike møter (the case conference scenario), i undersøkelsesmøter, i beslutningsmøter, er at barnets stemme blir oversett, fordi de er i en maktsvak posisjon, og de har ikke innflytelse. Jeg tror at hvis vi «omfavner» tanken hos Bourdieu, begrepene kapital, habitus og status, så kan det virkelig være hjelpsomt. Det kan i sannhet opplyse praksis, vi kan bli mer oppmerksomme og følsomme for maktstrukturene som finnes.

Ja, jeg er helt enig, helt enig. Og ja. Det handler noe om, jeg gjorde noe forskning på tverrprofesjonelt samarbeid og der fant jeg ut at det er noen profesjonelle som virkelig holder på makten, det handler ikke så mye om demokrati akkurat, det handler mer om at bestemte profesjoner og ta beslutning og ja, det er mye der, og det er enda et steg å ta om også barna skal tilkjennes makt.

Dette er løsningen, dette er svaret. Vi trenger at også barna blir involvert. Vi trenger å lytte til deres innspill. For ellers, fungerer det ikke. Og jeg tror det er noe som kan utgjøre en forskjell i vår forståelse og tilkjenne dem den makten og en rettighets makt til å kunne ta avgjørelser som angår eget liv.

Så, jeg er helt enig. Og dette er virkelig en fin måte å avslutte denne podcasten på. Vi har snakket om teori, og vi har snakket om det å anvende teori og din oppsummering om at det er absolutt kritisk at barn blir involvert, det er en rettighet de har, det er en fin måte avslutte på.

Til slutt vil jeg si, takk til deg Ravit og Esther. Takk for at dere har bidratt frivillig til å lage denne podcasten, at dere har delt deres ideer og for at dere har vært åpne om hva dere tenker om bruken av teori, for av og til kan det være vanskelig å forholde seg til teorier. Men sammen tror jeg vi har klart å kaste lys over bruken av teori i praksis.

Men slik som Esther sier det, det viktige med teori, er at vi anvender den i praksis. Så igjen, tusen takk, jeg stopper opptaket her.

**